

دانشگاه ادبیات و علوم انسانی

پایان نامه کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی

نقد و بررسی روش های آموزش زبان فارسی به غیر فارسی زبانان

استاد راهنما:

جناب آقای دکتر مهیار علوی مقدم

استاد مشاور:

جناب آقای دکتر محمود الیاسی

پژوهشگر:

فاطمه اکبری

زمستان ۱۳۸۷

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه ادبیات و علوم انسانی

پایان نامه کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی

نقد و بررسی روش های آموزش زبان فارسی به غیر فارسی زبانان

استاد راهنما:

جناب آقای دکتر مهیار علوی مقدم

استاد مشاور:

جناب آقای دکتر محمود الیاسی

پژوهشگر:

فاطمه اکبری

زمستان ۱۳۸۷

هديه به پيشگاه ولي عصر

(عجل الله تعالى فرجه الشريف)

روحي له الفداء.

فرم چکیده ی پایان نامه دوره ی تحصیلات تکمیلی
مدیریت تحصیلات تکمیلی

نام خانوادگی دانشجو: اکبری نام : فاطمه	شماره دانشجویی : ۸۵۳۳۳۲۱۰۱۸
استاد راهنما: دکتر مهیار علوی مقدم	استاد مشاور: دکتر محمود الیاسی
دانشکده : ادبیات و علوم انسانی	رشته : زبان و ادبیات فارسی گرایش : محض
مقطع : کارشناسی ارشد	تاریخ دفاع : ۱۳۸۷/۱۱/۱۳ تعداد صفحات : ۱۹۰
عنوان پایان نامه : نقد و بررسی روش های آموزش زبان فارسی به غیر فارسی زبانان	
کلید واژه ها : آموزش زبان فارسی به خارجیان، رویکرد، روش، تکنیک، سازمان دهی منطقی واژگان و دستور ارزشیابی.	
<p>چکیده</p> <p>این پژوهش برآن است تا با تکیه بر علوم میان رشته ای هم چون زبان شناسی، روان شناسی، علوم آموزش و پرورش و... دریچه ای به سوی آموزش زبان فارسی به خارجیان بگشاید. مطالب این پایان نامه به وسیله ی پژوهش های کتابخانه ای، تحقیقات میدانی و دانش تجربی نگارنده در زمینه ی آموزش زبان فارسی به غیر فارسی زبانان فراهم آمده است.</p> <p>پایان نامه در دو بخش و هفت فصل، تنظیم شده است؛ بخش اول کلیات و اصول آموزش زبان به خارجیان؛ تاریخچه ی آموزش زبان خارجی / دوم در جهان؛ و بعضی مقدمات دیگر را شامل می شود.</p> <p>بخش دوم با نگاهی انتقادی، به بررسی وضعیت آموزش زبان فارسی در ایران می پردازد و با گذری بر سیر آموزش زبان فارسی به عنوان زبان خارجی در ایران، با ارائه ی یک طرح درس به معرفی «روش سازمان دهی منطقی کلام، باتکیه بر واژگان و ساخت های دستوری» برای آموزش زبان فارسی می پردازد.</p>	

سپاس نامه

سپاس نامه

من لم يشكر المخلوق لم يشكر الخالق ؛

سپاس ایزد یکتا را که نیکو ترین یاری دهنده ی بندگان است در هر کاری؛ بر خود واجب می دانم از همه ی کسانی که مقدمات نگارش این پایان نامه را فراهم نمودند، قدر دانی کنم. از جناب آقای دکتر مهیار علوی مقدم که با پشتکار فراوان مرا در نگارش این پایان نامه یاری رساندند و جناب آقای دکتر محمود الیاسی که با لطف خود سمت مشاور این پایان نامه را پذیرفتند، سپاسگزارم.

از معلم عزیز و ارجمندم سرکار خانم مهین گنج آبادی که به یاری ایشان آموزش زبان فارسی به خارجیان را آغاز کردم؛ از کلیه ی طلبان غیر ایرانی حوزه ی علمیه ی حضرت نرجس (س) از سال ۱۳۷۵ تا کنون که مرا درآزمون بزرگ معلمی یاری کردند. سپاسگزارم.

از استاد گران قدر جناب آقای دکتر نادر جهانگیری که در ابتدای کار راهنمایی های مؤثری فرمودند و با صبوری خویش موجب دلگرمی بنده شدند؛ از استاد گرامی جناب آقای دکتر وحیدیان کامیار که با مطالعه ی برخی فصول و ارائه ی راهنمایی مرا مورد لطف خود قرار دادند؛ نهایت سپاس و تشکر را دارم. هم چنین از همه ی استادان ارجمند گروه زبان و ادبیات فارسی دانشکده ی ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تربیت معلم و از آقای وحید رضا خلقی کارشناس محترم گروه که با تلاش های خود مرا مرهون لطف خویش قرار دادند سپاسگزارم.

از همسر عزیز، خردمند، مهربان و شکیبایم، جناب آقای احمد برهانی که با لطف و صبر خاص خود مشوقی آگاه در همه ی مراحل تحصیل و زندگی برایم بوده اند و در همه ی مراحل اولین خواننده و منتقد دست نوشته هایم، کمال سپاس و امتنان را دارم. هم چنین از فرزندانم سجّاد و فرساد برهانی که در این مدت با صبوری از حقوق خویش چشم پوشیدند سپاس گزارم.

فهرست کلی مطالب

بخش ۱ اصول و مبانی آموزش زبان های خارجی

فصل ۱ اصطلاحات و مفاهیم کاربردی

فصل ۲ دانش های مؤثر در آموزش زبان

فصل ۳ ماهیت رویکرد و روش در آموزش زبان

بخش ۲ آموزش زبان فارسی به غیر فارسی زبانان

فصل ۴ تاریخچه ی آموزش زبان فارسی به غیر فارسی زبانان

فصل ۵ آموزش زبان فارسی با روش سازمان دهی منطقی کلام با تکیه بر

واژگان و ساخت های دستوری

فصل ۶ آزمون و ارزشیابی

فهرست تفصیلی مطالب

۱	پیشگفتار
	بخش ۱ اصول و مبانی آموزش زبان های خارجی
۶	فصل ۱ اصطلاحات و مفاهیم کاربردی
۶	۱-۱ زبان چیست
۸	۱-۱-۱ تفاوت زبان و گفتار
۸	۱-۱-۲ کنش توانش زبانی
۹	۱-۱-۳ ساختار زبان
۱۱	۱-۲ انواع زبان
۱۱	۱-۲-۱ زبان رسمی
۱۱	۱-۲-۲ زبان ملی
۱۲	۱-۲-۳ زبان معیار
۱۲	۱-۳ دوزبانگی
۱۲	۱-۳-۱ دوزبانگی طبیعی ، دوزبانگی غیر طبیعی
۱۳	۱-۳-۲ دو زبانگی هم پایه و ناهم پایه
۱۴	۱-۳-۳ دوزبانگی شفاهی ، کتبی ، کامل
۱۴	۱-۳-۴ زبان دوم ، زبان خارجی
۱۵	۱-۳-۵ یادگیری زبان خارجی ، فراگیری زبان دوم
۱۷	۱-۴ عوامل مؤثر در یادگیری و آموزش زبان ها
۱۷	۱-۴-۱ سنّ زبان آموز
۱۸	۱-۴-۲ ویژگی های روان شناختی زبان آموز
۲۰	۱-۴-۳ عوامل اجتماعی و فرهنگی محیط زندگی زبان آموز
۲۱	۱-۴-۴ ویژگی های زبان مادری زبان آموز

۲۲	فصل ۲ : دانش های مؤثر در آموزش زبان
۲۲	۲-۱ دستور زبان و زبان شناسی
۲۴	۲-۲ زبان شناسی مقابله ای و آموزش زبان
۲۵	۲-۳ روان شناسی زبان
۲۶	۲-۴ عصب شناسی و مسایل آموزش زبان
۲۹	۲-۵ جامعه شناسی زبان
۳۲	۲-۶ زبان شناسی کاربردی و علم آموزش زبان
۳۳	۲-۶-۱ حوزه ی مربوط به زبان شناسی کاربردی
۳۴	۲-۶-۲ اصول زبان شناسی کاربردی
۳۸	فصل ۳ ماهیت رویکرد و روش در آموزش زبان
۳۸	۳-۱ رویکرد ، روش ، تکنیک
۳۹	۳-۲ رویکرد زبانی
۴۰	۳-۳ رویکرد یادگیری
۴۱	۳-۴ طرح درس
۴۱	۳-۵ انتخاب از بین رویکردها
۴۳	فصل ۴ روش های آموزش زبان با توجه به سیرتاریخی آن ها
۴۴	۴-۱ روش دستور- ترجمه
۴۴	۴-۲ روش مستقیم
۴۵	۴-۳ روش فشرده ی ارتش
۴۷	۴-۴ روش شنیداری- گفتاری
۴۸	۴-۵ روش تدریس خاموش
۵۰	۴-۶ روش تلقین پذیری

- ۵۱ ۴-۷ یادگیری جمعی زبان
- ۵۲ ۴-۸ روش پاسخ فیزیکی کامل
- ۵۳ ۴-۹ آموزش زبان ارتباطی
- ۵۵ ۴-۱۰ آموزش زبان محتوا محور
- ۵۶ ۴-۱۱ هوش های چند گانه
- ۵۸ ۴-۱۲ نقد روش های آموزش زبان
- ۵۹ ۴-۱۲-۱ انتخاب از بین روش های آموزش زبان
- ۶۰ ۴-۱۲-۲ روش القایی وعصر پسا روش
- ۶۱ ۴-۱۲-۳ معلم مهم ترین بخش آموزش زبان
- ۶۲ **بخش ۲ آموزش زبان فارسی به خارجیان**
- ۶۲ **فصل ۵ تاریخچه ی آموزش زبان فارسی به خارجیان در ایران**
- ۶۲ ۵-۱ دهه ی ۱۳۴۰ آغاز رویکرد علمی به آموزش زبان فارسی
- ۶۳ ۵-۲ آموزش زبان فارسی از دهه ی ۱۳۵۰ به بعد
- ۶۳ ۵-۳ تأسیس رشته ی آموزش زبان فارسی به خارجیان و تأثیرات
- ۶۴ ۵-۴ بعضی مراکز فعال داخلی در آموزش زبان فارسی
- ۶۴ ۵-۴-۱ جامعه المصطفی العالمیه (مرکز جهانی علوم اسلامی)
- ۶۵ ۵-۴-۲ مرکز بین المللی آموزش زبان فارسی (مؤسسه ی لغت نامه ی دهخدا)
- ۶۷ ۵-۴-۳ کانون زبان ایران
- ۶۷ ۵-۵ کتاب های آموزش زبان فارسی
- ۶۸ ۵-۵-۱ فارسی از طریق انگلیسی
- ۶۹ ۵-۵-۲ فارسی امروز برای دانشجویان خارجی
- ۷۱ ۵-۵-۳ آموزش زبان فارسی (آزفا)

- ۷۴ ۵-۵-۴ آموزش زبان فارسی به فارسی
- ۷۵ ۵-۵-۵ درس فارسی برای فارسی آموزان خارجی
- ۷۷ ۵-۵-۶ فارسی زبان ایران
- ۷۸ ۵-۵-۷ آموزش زبان فارسی برای غیر فارسی زبانان
- ۷۹ ۵-۵-۸ فارسی یک زبان ساده
- ۸۰ ۵-۵-۹ دوره آموزش زبان فارسی
- ۸۱ ۵-۵-۱۰ بازی با زبان
- ۸۲ ۵-۵-۱۱ فارسی حرف بزنیم
- ۸۴ ۵-۵-۱۲ فارسی بیاموزیم
- ۸۸ ۵-۵-۱۳ آموزش فارسی به فارسی (۶ جلدی)
- ۹۱ ۵-۵-۱۴ آموزش زبان فارسی
- ۹۳ ۵-۵-۱۵ جمله ی ساده ی فارسی
- ۹۴ ۵-۵-۱۶ مقدمه فی اللغة الفارسیة
- ۹۴ ۵-۵-۱۷ القواعد والنصوص الفارسیه
- ۹۵ ۵-۵-۱۸ مبانی آموزش زبان وادب فارسی
- ۹۶ ۵-۵-۱۹ فارسی آسان
- ۹۸ ۵-۶ نتیجه گیری
- ۱۰۱ ۵-۷ راهکارها
- ۱۰۴ **فصل ۶ آموزش زبان فارسی با روش سازمان دهی منطقی کلام با تکیه بر**
- ۱۰۴ ۶-۱ آموزش آواهای زبان فارسی
- ۱۰۵ ۶-۱-۱ شناخت نشانه ها
- ۶-۱-۲ نکات مهم در آموزش بخش آوایی زبان فارسی

- ۶-۱-۳ پیش آزمون برای آشنایی با انواع حروف و صداهای فارسی
- ۱۰۹ ۶-۲ آموزش واژگان زبان فارسی
- ۱۰۹ ۶-۲-۱ اصول کلی آموزش واژگان زبان فارسی
- ۱۱۰ ۶-۲-۲ تقسیمات واژه در زبان فارسی
- ۱۱۱ ۶-۲-۳ دسته بندی موضوعی و حوزه های ساختاری معنا
- ۱۱۴ ۶-۲-۴ واژگان عینی مقدم بر واژگان انتزاعی
- ۱۱۴ ۶-۲-۵ فرهنگ های موضوعی و تصویری
- ۱۱۵ ۶-۲-۶ نامحدود بودن حیطه های موضوعی
- ۱۱۵ ۶-۲-۷ چگونگی به یاد سپاری واژگان در حافظه ی بلند مدت زبان آموزان
- ۱۱۶ ۶-۲-۷-۱ حس دیداری و یادگیری واژگان زبان فارسی
- ۱۲۲ ۶-۲-۷-۲ حس شنوایی و یادگیری واژگان زبان فارسی
- ۱۲۴ ۶-۲-۷-۳ تحریک حواس بویایی ، چشایی و لامسه و یادگیری واژگان زبان فارسی
- ۱۲۵ ۶-۳ آموزش دستور زبان فارسی
- ۱۲۵ ۶-۳-۱ آموزش دستور زبان فارسی بر پایه ی دستور ساختارگرا
- ۱۲۵ ۶-۳-۲ تدریس دستور فارسی به خارجیان از کجا شروع می شود ؟
- ۱۲۶ ۶-۳-۳ آموزش جملات دوجزئی
- ۱۲۷ ۶-۳-۴ آموزش جملات سه جزئی
- ۱۲۷ ۶-۳-۵ تدریس « است » اولین اشتباه در فارسی آموزی
- ۱۲۹ ۶-۳-۶ شناسه های فاعلی و صرف افعال
- ۱۳۰ ۶-۳-۷ گسترش جملات فارسی
- ۱۳۳ ۶-۳-۸ ساختار پیوندی زبان فارسی و نقش آن در آموزش زبان
- ۱۳۹ ۶-۳-۹ تکمیل درس های دستوری

۱۴۰	۶-۴ حوزه های معنایی و آموزش آن به زبان فارسی
۱۴۲	۶-۴-۱ توالی های معنایی
۱۴۲	۶-۴-۲ ساخت واژه ها و تأثیر در توالی معنا
۱۴۳	۶-۴-۳ صورت های صرفی و تأثیر در توالی معنا
۱۴۳	۶-۴-۴ انواع ترتیب کلمات و تأثیر در توالی معنا
۱۴۴	۶-۵-۵ کمیّت معنایی
۱۴۵	فصل ۷ آزمون و ارزشیابی
۱۴۵	۷-۱ آزمون ، سنجش ، ارزشیابی
۱۴۶	۷-۲ انواع آزمون
۱۴۷	۷-۳ تعیین هدف در ساخت آزمون
۱۴۸	۷-۳-۱ طبقه بندی اهداف آموزشی
۱۴۸	۷-۳-۲ طبقه بندی بلوم
۱۵۳	۷-۴ هدفهای آموزشی و طرح سؤالات
۱۵۴	۷-۴-۱ های تعیین نمره برای هر سؤال
۱۵۵	۷-۵ طبقه بندی آزمون ها بر اساس روش های سنجش
۱۵۵	۷-۵-۱ آزمون های ملاک مرجع
۱۵۵	۷-۵-۲ آزمون های هنجار مرجع
۱۵۶	۷-۵-۳ درباره ی مرجع آزمون های زبان فارسی
۱۵۶	۷-۶ دسته بندی روش های سنجش با توجه به زمان اجرا و هدف
۱۵۷	۷-۶-۱ سنجش ورودی
۱۵۷	۷-۶-۲ سنجش تکوینی
۱۵۷	۷-۶-۳ سنجش تشخیصی

۱۵۸	۷-۶-۴ سنجش تراکمی
۱۵۸	۷-۷ دسته بندی آزمون ها بر مبنای نوع سؤالات
۱۶۳	۷-۸ جمع بندی آزمون ها با رویکرد به آموزش زبان فارسی
۱۶۵	پیوست
۱۶۵	نمونه های طرح درس برای آموزش زبان فارسی
۱۶۶	نمونه های آزمون برای ارزشیابی از فارسی آموزان
۱۸۲	فهرست منابع و مآخذ

پیشگفتار

طرح مسئله

زبان، نشانه‌ی هویت ملی و فرهنگی هر قوم است و زبان فارسی، نشانه‌ی فرهنگ و تمدن پربار ایرانیانی است که از پس سال‌های دشوار هجوم و تسلط بیگانگان جان سالم به در برده و با قدرت به حیات خود ادامه داده‌اند. فارسی به دلیل گستره‌ی کاربرد آن در سال‌های دور، حداقل در دو دوره‌ی طولانی، زبان علمی، ادبی و رسمی بسیاری از کشورهای خاور نزدیک، از ایران کنونی تا ماوراءالنهر، افغانستان، بخش‌هایی از هند و پاکستان و عراق و ترکیه‌ی امروزی به شمار می‌آید (ر.ک: عاطفی، ۱۳۷۸: ۱۶).

قدر مسلم، سلطه‌ی سیاسی یک کشور بر سایر ملل، تسلط فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی نیز به بار می‌آورد؛ اما همیشه فرهنگ‌های پرمایه‌ای بوده‌اند، که قدرت‌های مسلط را در خود جذب کرده و توانسته‌اند باغلبه‌ی فرهنگی خود، حتی تسلط سیاسی نظام‌های سلطه‌را کم رنگ کنند و زبان فارسی از دسته‌ی همین زبان‌هاست؛ چرا که اگرچه در طی زمان، دست‌خوش فراز و نشیب‌های سیاسی و تهاجم اقوام گوناگون (از یونان و ترک و عرب تا مغول و تا انگلیس و روس و فرانسه) قرار گرفته، هیچ‌گاه هویت و شکل نژاده‌ی خود را از دست نداده است و حتی ملل متخاصم را در درون فرهنگ غنی خود حل و جذب نموده است. (تأثیر فرهنگ ایرانی بر یونانیان، اعراب، ترکان، غزنوی و مغولان در تاریخ به تکرار بیان شده است و بر هیچ کس پوشیده نیست).

این‌ها همه، دلایل محکمی است بر توانمندی زبان و فرهنگ ایرانی در میان سایر ملل؛ اما امروز، پس از گذر از این سالیان دشوار، کمتر کسی از دانشمندان و فارسی‌دانان ایران اسلامی بر این باور است که می‌شود روزی زبان فارسی، یکی از زبان‌های برتر دنیا باشد.

در دهه‌های اخیر، به ویژه پس از پیروزی انقلاب اسلامی، با سیل مشتاقان زبان فارسی و فرهنگ اسلامی و ایرانی، در داخل و خارج از ایران رو به رو شده‌ایم. هر سال هزاران نفر از دورترین

نقاطِ کره ی زمین، مشتاقانه در کلاس های آموزش زبان فارسی در داخل و خارج کشور نام نویسی می کنند؛ به عنوان مثال تنها در پاسخ به یک فراخوان برای برگزاری یک دوره ی آموزش زبان فارسی در مالزی حدود ۳۰۰ نفر در یکی از دانشگاه های مالزی ثبت نام کرده اند (به نقل از سخنرانی شفاهی دکتر صفار مقدم در همایش آموزش زبان فارسی به خارجیان؛ ۸۷/۱۰/۵).

حال سؤال این جاست: ما برای این همه شوق و استقبال و اعتماد مردم دنیا چه کرده ایم؟

تعریف موضوع تحقیق

اگر به قفسه ی کتاب های مربوط به آموزش زبان فارسی در کتاب خانه های کشورمان نظری بیندازیم، تعدادی معدود کتاب را خواهیم یافت که از تاریخ نگارش آن ها چندین سال می گذرد، و اکثرشان یا بدون روش نگاشته شده اند و یا روش هایی ناقص و غیر کاربردی دارند؛ این در حالی است که، سال هاست دانش آموزش زبان های خارجی به عنوان دانشی گسترده و میان رشته ای و به صورتی پویا و روشمند درآمده است و درهای تحقیق و پژوهش در آن، از همه سو باز است. این تحقیق در پی پیوند دادن تحقیقات علمی و دستاوردهای تجربی در زمینه ی آموزش زبان فارسی به غیر فارسی زبانان است.

فرضیه های تحقیق

مه کی می نویسد (۱۳۷۰:۱۵): «علت موفقیت یا شکست در یادگیری زبان را در روش های معمول باید جست و جو کرد؛ چرا که در نهایت، این روش است که محتوا و چگونگی آموزش را تعیین می کند. بازهم روش است که مراکز تجاری را بر آن می دارد تا به مشتریان خود اعلام دارند: «تسلط کامل به زبان فقط در چند ماه» زیرا روش آموزش از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است.

در مقابل این نگرش، دیدگاه افراطی دیگری وجود دارد که انگیزه و شایستگی زبان آموز را علت موفقیت در یادگیری او می داند و نگرش سوم نیز معلم را تنها عنصر مهم در آموزش زبان خارجی بر می شمارد. البته واضح است که انگیزه های زبان آموز، در امر یادگیری زبان بسیار مهم است

و تا کسی «خود» نخواهد، نمی توان حتی یک کلمه از زبان خارجی را به او آموخت، اما اغلب اوقات یک معلم با تجربه و کاربلد می تواند منشاء انگیزه برای یادگیری در شاگردانش باشد. علاوه بر دو عامل فوق (انگیزه و معلم) عامل سومی هم هست که همان «روش» است. روشمندی در تدریس باعث سرعت در آموزش و یادگیری شده و هر دو عامل دیگر را نیز به صورت هدفمند با یکدیگر هماهنگ می نماید. البته درباره ی آموزش زبان فارسی، تاکنون کمتر به مفهوم روش بهینه توجه شده است.

نتایج تحقیق

اکثر کسانی که به آموزش زبان فارسی مبادرت می کنند، تدریس فارسی برایشان کاری جنبی است، نه تخصصی و آموزش زبان فارسی اغلب به دست افرادی غیر متخصص که یا فارسی را خوب نمی شناسند و یا روش های تدریس زبان خارجی را نمی دانند، سپرده شده است. اکنون وقت آن فرا رسیده تا هر کس به قدر توان و دانش خود، گامی در راه رسیدن به این آرزوی بزرگ، یعنی رشد و پویایی آموزش زبان فارسی بردارد. در این راه لازم است هر سه عامل انگیزه، معلم و روش را تقویت کنیم و با بهره گیری از روش های پیشرفته ی روز دنیا زبان فارسی را به صورت علمی و روشمند، در اختیار مشتاقان آن قرار دهیم.

کاربران نتایج تحقیق

هدف از نگارش این رساله، برداشتن گامی بسیار کوچک در این راه است. نگارنده که نزدیک به ۱۰ سال تجربه ی عملی در آموزش زبان فارسی به خارجیان در سطوح مختلف را دارد، فرصت این را داشته است تا راه های متعدد آموزش زبان فارسی را آزمایش کند و کتاب هایی را که در این زمینه در دسترس قرار داشته اند مورد بررسی و مطالعه قرار دهد. این رساله، حاصل این تجربه ی کوچک اما ارزشمند است که با هدف آشنایی معلمان، مدرّسان و دانشجویان آموزش زبان، به ویژه آموزش زبان

فارسی به خارجیان با در نظر گرفتن پیش نیازها و اصول آموزش زبان به خارجیان و با رویکردی جدید به آموزش زبان فارسی به نگارش درآمده است.

روش تحقیق

روش کار به صورت پژوهش کتاب خانه ای، تحقیقات میدانی و روش های تجربی بوده است. نگارنده ابتدا مجلات، پایان نامه ها و کتاب های موجود در بازار و کتاب خانه ها را مورد مطالعه قرار داده است؛ از برخی مراکز معتبر آموزش زبان در داخل ایران بازدید کرده است و از کم و کیف وضعیت آموزش زبان فارسی به غیر فارسی زبانان مطلع گشته است؛ سپس با کنار هم قرار دادن مجموعه ی تحقیقات تجربی خود، به نگارش این اثر اقدام نموده است.

ساختار پایان نامه

رساله شامل دو بخش است: بخش اول در سه فصل تنظیم شده است. فصل اول به طور مختصر، به توضیح برخی اصطلاحات پرکاربرد زبان شناسی که درک آن ها در بررسی آموزش زبان تأثیرگذار است می پردازد. مباحثی هم چون: دوزبانگی و انواع آن، تفاوت میان زبان دوم و زبان خارجی و عوامل مؤثر بر یادگیری و آموزش زبان، از مهم ترین مباحث این فصل است.

در فصل دوم دانش های دخیل در آموزش زبان به طور مختصر معرفی می شود؛ هدف روشن کردن جنبه های گوناگون این دانش ها و کاربردی کردن دستاوردهای این علوم در روش تدریس هاست. از مهم ترین مباحث این فصل می توان به تأثیر دانش های زبان شناسی و روان شناسی در قالب دو رویکرد زبانی و یادگیری اشاره کرد. هم چنین سه اصطلاح «رویکرد»، «روش» و «تکنیک» را تعریف کرده، تأثیر آن ها را در ایجاد یک طرح درس بررسی خواهیم کرد.

در فصل سوم، تأثیر رویکردهای مختلف در ایجاد روش های آموزش زبان بررسی می شود. این فصل که با روش سنتی دستور- ترجمه آغاز می گردد، اگرچه مبتنی بر سیر روش های آموزش زبان در غرب است، اما روند تدریجی تکامل این دانش را در این رشته، نشان می دهد.

بخش دوم، در سه فصل و یک فصلِ ضمیمه ارائه شده است و به طور خاص به رویکردها و روش های آموزش زبان فارسی به خارجیان می پردازد.

فصل اول، گذری مختصر بر سابقه ی آموزش زبان فارسی در ایران دارد. سپس مهم ترین مراکز آموزش زبان فارسی در ایران معرفی می شود. هم چنین با نگاهی انتقادی، برخی کتاب های آموزش زبان فارسی که در داخل و یا خارج از کشور منتشر شده اند، بررسی می شود. این فصل با ارائه ی نقد و پیشنهاد راهکارهای مناسب برای سامان دهی آموزش زبان فارسی به خارجیان به پایان می رسد.

فصل دوم، به معرفی روش «سازمان دهی منطقی کلام، باتکیه بر واژگان و ساخت- های دستوری» می پردازد و سعی دارد نگاهی نو به مسئله ی روش و تکنیک در آموزش زبان فارسی داشته باشد. این فصل در چهار بخش آوایی، واژگانی، نحوی و معنایی آموزش زبان فارسی را بررسی می کند و در هر بخش به ارائه ی تکنیک های تدریس در آن موضوع می پردازد.

فصل دوم در حقیقت، هدف اصلی نگارش این رساله است که می تواند طرحی عملی برای تدریس زبان فارسی باشد. اکثر مطالب این فصل علاوه بر تحقیق، حاصل کار تجربی نگارنده است و کاملاً جدید و ابتکاری می باشد.

فصل سوم، به مسئله ی مهم آزمون و ارزشیابی از آموخته های زبان آموزان می پردازد و برای آزمون گیری صحیح از فارسی آموزان و هم چنین ساختن آزمون های کشوری «ملاک مرجع» پیشنهادات ارزنده ای ارائه می دهد. در پایان این فصل، یک ضمیمه قرار دارد که شامل یک طرح درس، به اضافه ی نمونه هایی از متون تدوین شده به صورت موضوعی بر پایه ی روش «سازمان دهی منطقی کلام بر پایه ی واژگان و ساخت های دستوری» است و چند نمونه آزمون نیز در ادامه ی آن ارائه گردیده است.

امید است این تلاش مختصر مورد قبول اهل نظر قرار گیرد.

فصل ۱

اصلاحات و مفاهیم کاربردی